

PROCESVERSLAG

PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK

JOSSE LUIKEN
1790257
Afstudeeronderzoek

Inleiding

Voor het praktijkgerichte onderzoek heeft de student meerdere mogelijkheden verkend om tot een passend onderzoeksonderwerp en onderzoeksopzet te komen. Gedurende dit proces zijn verschillende keuzes gemaakt, afwegingen genomen en stappen doorlopen. Om deze ontwikkeling inzichtelijk te maken, is dit procesverslag opgesteld. In dit document wordt beschreven hoe het onderzoek tot stand is gekomen en welke werkzaamheden zijn uitgevoerd tijdens de verschillende fasen van het onderzoeksproces. Het procesverslag dient daarmee als ondersteunend document dat inzicht geeft in de aanpak en totstandkoming van het praktijkgerichte onderzoek.

Inhoud

Inleiding	1
Oriëntatie	2
Intro tweede onderzoeksopzet	13
Gestructureerd naar het startpunt van het onderzoek	15
Richting	20
Hoofdvragen	21
Interviewopzet.....	22

Oriëntatie

Onderwerp en aanleiding

Onderwerp;

De invloed van digital nomads op de betrouwbaarheid en veiligheid binnen de journalistiek.

Hoofdvraag;

Hoe beïnvloedt de opkomst van digital nomads de journalistieke werkwijze op het gebied van betrouwbaarheid van de nieuwsproductie?

Haakjes vooronderzoek;

Groei in digital nomads

- Cijfers

Wat is de impact op het journalistieke gehalte van digital nomads?

- Wat doe je als journalist
- Wat doe je als digital nomad
- Maakt de locatie uit voor het journalistieke werk?

Wat betekent het om journalist te zijn als je geen vaste redactie of land hebt?

Relateer het op het werkveld en maak géén how to.

- Hoe kan je het werkveld verbeteren? Welke veranderingen zijn er en wat betekent dit voor de journalistiek?
- Hoe kan je binnen je onderzoek hierop reflecteren of relateren?

Boeiende bronnen;

- <https://www.globalcitizensolutions.com/intelligence-unit/reports/global-digital-nomad-report-2025/global-digital-nomad-2025-full-report/>
 - Wie zijn digital nomads volgens het rapport?
 - Profielen:
 - Freelancers (18%) – vaak actief in communicatie, marketing, schrijven, design, journalistiek.
 - Experimentele nomads – o.a. beginnende schrijvers en content creators in coworking spaces.

Journalistiek wordt niet expliciet als aparte categorie genoemd, maar valt onder “creative” en “communication professionals”.

- Journalistiek gerelateerd werk in het rapport
 - Hoewel het rapport geen aparte sectie heeft over journalistiek, zijn er wel relevante punten:
- Freelance schrijvers en content creators worden genoemd als typische digital nomads.
- Communicatie en creatieve beroepen zijn sterk vertegenwoordigd in de nomadengemeenschap.
- Coworking spaces en coliving hubs worden genoemd als belangrijke ecosystemen waar veel journalistiek werk plaatsvindt.
- Slomadism (langere verblijven) biedt kansen voor diepgaande journalistieke projecten op locatie.

Mogelijke Aanleidingen voor een Artikel

1. Toename van remote werken in de journalistiek

- Door de pandemie en technologische vooruitgang werken steeds meer journalisten locatie-onafhankelijk.
- Hoe verandert dit de manier waarop nieuws wordt verzameld, geproduceerd en verspreid?

2. Opkomst van journalistieke coworking hubs wereldwijd

- In steden als Lissabon, Bali en Medellín ontstaan hubs waar journalisten samenkomen.
- Wat betekent dit voor samenwerking, ethiek en lokale verslaggeving?

3. De rol van Hostwriter en andere netwerken

- Platforms zoals Hostwriter maken internationale samenwerking mogelijk.

4. Veranderende journalistieke identiteit

- Wat betekent het om journalist te zijn als je geen vaste redactie of land van werk hebt?
 - https://jobya.com/library/roles/X89Dj01l/travel_journalist/articles/X89Dj01l_digital_nomad_life
 - De pagina "[The Digital Nomad Life: Balancing Travel and Journalism](#)" op Jobya.com biedt een uitgebreide blik op hoe reisjournalisten hun werk combineren met een nomadische levensstijl.
 - <https://hostwriter.org/funding>

Bronnen

- [Global Digital Nomad Report 2025 – Global Citizen Solutions](#)
- [Hostwriter – Let's Collaborate](#)
- [Digital Nomads: Opportunities and Challenges – Vrije Universiteit Amsterdam](#)

Onderzoeksopzet: Van redactie naar rugzak

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in hoe journalistieke professionals die als digital nomads werken hun werk organiseren, welke kansen en risico's zij ervaren, en hoe dit hun journalistieke praktijk beïnvloedt.

Hoofdvraag

Wat betekent het voor de journalistieke praktijk wanneer journalisten locatie-onafhankelijk werken, zonder vaste redactie of land van werk?

Deelvragen

1. **Hoe organiseren digital nomad-journalisten hun werk en samenwerking?**
2. **Welke journalistieke waarden en standaarden worden beïnvloed door het nomadische werken?**
3. **Welke rol spelen netwerken zoals Hostwriter in het ondersteunen van deze journalisten?**
4. **Wat zijn de juridische, ethische en economische uitdagingen van journalistiek als digital nomad?**
5. **Hoe ervaren digital nomads zelf hun professionele identiteit als journalist?**

Onderzoeksmethoden

- **Kwalitatieve interviews** met digital nomad-journalisten (minimaal 5–10).
- **Casestudy** van platforms zoals Hostwriter, Substack, en journalistieke coworking hubs.
- **Documentanalyse** van rapporten zoals:
 - [Global Digital Nomad Report 2025](#)
 - Digital News Report Nederland 2025 – CvdM
 - [Hostwriter – Let's Collaborate](#)
- **Observatie** (indien mogelijk) van journalistieke praktijken in coworking spaces of online netwerken.

Relevante bronnen

- Hostwriter & Unbias the News
- Global Citizen Solutions – Intelligence Unit
- Vrije Universiteit Amsterdam – onderzoek naar digital nomads
- Journalist.de – artikelen over freelance journalisten als nomaden
- Substack, Medium – platforms voor onafhankelijke journalistieke publicatie

Inleiding

De keuze voor het onderwerp is ontstaan uit een groeiende interesse voor de wisseling tussen mobiliteit en journalistiek. Als toekomstig journalist zie ik mij zelf buiten het kantoor en vanuit verschillende landen de journalistiek bedrijven en te werken voor online redacties. Om mij goed voor te bereiden op het werkveld ben ik in het bijzonder geïnteresseerd om mij te verdiepen in dit onderwerp.

De aanleiding ligt in de wereldwijde opkomst van thuiswerken: in 2015 werkte slechts 7% van de werknemers voornamelijk op afstand, terwijl dit in 2023 is gestegen naar 28%, mede door de COVID-19-pandemie (PayScale, 2024). Deze trend heeft geleid tot een explosieve groei van digital nomads, die werk en reizen combineren en optimaal gebruikmaken van technologie (Nomad List, 2025a).

Digital nomads, professionals die locatie-onafhankelijk werken, vormen een steeds grotere groep in de internationale arbeidsmarkt. Hun levensstijl lijkt aantrekkelijk, toch schijnt er achter deze vrijheid een complex web van risico's schuil. Vooral wanneer er verslag wordt gedaan vanuit een autoritair land.

De opkomst van digital nomad-journalisten in autoritaire landen legt een spanningsveld bloot tussen mobiliteit en veiligheid, vrijheid en controle. Censuur en zelfcensuur vormen structurele bedreigingen voor onafhankelijke berichtgeving, terwijl juridische en ethische vraagstukken de complexiteit vergroten. Internationale samenwerking en mediapluralisme biedt een perspectief en vereist een bewustzijn van culturele en politieke contexten. Dit maakt het onderwerp niet alleen actueel, maar ook urgent voor de toekomst van journalistiek.

Probleemanalyse

Digital nomad-journalisten combineren mobiliteit met journalistiek werk, vaak in landen met uiteenlopende politieke systemen. In autoritaire regimes lopen zij verhoogde risico's door censuur, juridische beperkingen, intimidatie en digitale surveillance. Deze omstandigheden beïnvloeden niet alleen hun werkhouding, maar ook de betrouwbaarheid van berichtgeving. Zelfcensuur is een veelvoorkomend gevolg, waardoor kritische informatie niet wordt gepubliceerd. Tegelijkertijd ontbreekt een duidelijk kader voor hoe deze groep journalisten zich kan beschermen en effectief kan werken.

Literatuuranalyse I & II

Risico's en uitdagingen in autoritaire landen

Werken in autoritaire regimes brengt juridische en fysieke risico's met zich mee. Lasterwetten worden vaak strategisch ingezet om kritische tonen in de berichtgeving te smoren, waardoor internationale journalistiek niet alleen een kwestie van verhalen vertellen is, maar ook van overleven in een complexer juridisch gebied (International Press Institute, 2015).

Internetcensuur is een andere tactiek: regimes creëren wrijving door internetsnelheden te vertragen of geo-blocking toe te passen, zoals in Oeganda tijdens de verkiezingen van 2021 (Reporters Without Borders, z.d.).

Censuur en zelfcensuur

Zelfcensuur is een stille strategie in autoritaire regimes. Burgers en journalisten vermijden gevoelige onderwerpen uit angst voor sancties, wat leidt tot vertekende publieke opinie en een eentonig debat (Shen & Truex, 2021). In Europa zien we een terugval van democratische waarden in landen als Hongarije en Polen, waar regeringen hun greep op media versterken (Liberties, 2020). Deze dynamiek beperkt niet alleen de toegang tot informatie, maar ondermijnt ook de kern van democratische processen (Barendt, 2005).

Internationale samenwerking en mediapluralisme

De Europese Commissie investeert miljoenen in grensoverschrijdende journalistiek en mediapluralisme om onafhankelijke media te beschermen tegen politieke en economische druk (Europese Commissie, 2025). Deze samenwerking biedt kansen voor lokale journalisten om hun verhalen een bredere reikwijdte te geven, maar brengt ook uitdagingen zoals tijdsdruk en gebrek aan middelen (Tipan, 2024). Platforms zoals Hostwriter faciliteren deze samenwerking en bevorderen een gezamenlijke gedragscode (Hostwriter, 2018).

Hoofdvraag

Aanleiding

Risico's van berichtgeving door digital nomad journalisten door censuur in autoritaire landen

Geïnteresseerd in de betrouwbaarheid van journalisten in het buitenland.

Is er een effect op de betrouwbaarheid van journalisten in het buitenland?

Heeft het werken als journalist in het buitenland effect op de producties?

Hoe gaan redacties om met journalisten in het buitenland?

Werkwijze van journalisten in autoritaire landen.

Vraagmethode

A + B = C

Voor het formuleren van de hoofdvraag en opstellen van de deelvragen is de volgende formule gebruikt; **A + B = C**.

A staat voor het onderwerp wat wordt onderzocht,

B is de context waarin het onderwerp zich bevindt,

C gaat over het verband die tussen a en b.

Hoofdvraag(en)

- 1) Wat is het effect op de betrouwbaarheid van de onlinenieuwsberichten door digital nomad journalisten die werken in autoritaire landen?

Of

- 2) Hoe beïnvloedt het werken in autoritaire landen (B) de betrouwbaarheid (C) van online nieuwsberichten die zijn geschreven door digital nomad-journalisten?

Deelvragen

A) Begrippen en context

- Hoe definiëren wetenschappelijke literatuur het begrip 'digital nomad-journalist' en welke verschillen bestaan er tussen hun werkwijze en die van traditionele journalisten?

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Er wordt gezocht naar wetenschappelijke literatuur	Door middel van een literatuur onderzoek	Haalbaar met de al opgedane bronnen	Geef duiding aan de begrippen	Online

- Hoe wordt betrouwbaarheid van online nieuwsberichten omschreven

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
-----------	----------	------------	----------	--------------

Alleen onderzoek doen naar online berichtgeving	Door de definitie van betrouwbaarheid toe te passen	Online toegang tot documentatie en literatuur	Maakt concreet wat betrouwbaarheid is	Online
---	---	---	---------------------------------------	--------

- Welke kenmerken van autoritaire regimes, zoals juridische beperkingen en internetcensuur, hebben volgens bestaande onderzoeken invloed op journalistieke vrijheid en berichtgeving?

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Autoritaire regimes afbakenen	Voorbeelden zoeken zoals juridische beperkingen of censuur	Door te zoeken naar bestaande informatie	Zorgt voor de koppeling naar sectie B) risico's	Online

B) Risico's

- Welke concrete risico's ervaren digital nomad-journalisten in autoritaire landen op het gebied van censuur, juridische vervolging en digitale surveillance?

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Begrippen die hierboven benoemd zijn maken de categorie	Door codering van ervaringen en onderzoeken met bestaande interviews	Door middel van online correspondentie	Praktische informatie op de praktijk oriëntatie	Mogelijk afhankelijk van tijd door actualiteit en politieke verschuivingen

- Welke strategieën passen digital nomad-journalisten toe om hun veiligheid en de betrouwbaarheid van hun berichtgeving te waarborgen in autoritaire landen?

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Gericht op strategieën	Door middel van een kwaliteitsanalyse en wetenschappelijke bronnen	Door de correspondentie als voorbeeld te nemen	Goede opstart voor de C) impact vraag.	Afhankelijk van de actualiteit en verschuivingen binnen het politieke spectrum

C) Impact

- Hoe beïnvloeden censuur en zelfcensuur de inhoud en betrouwbaarheid van online nieuwsberichten die door digital nomad-journalisten worden gerealiseerd?

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Oriënterend op censuur	Door literatuuronderzoek	Door de hoeveelheid aan bronnen	Draagt bij aan de actualiteit omtrent digitalisering	Online

Toelichting Gebruik copilot in bijlage

Geef in je portfolio in de bijlage voor ieder werk waar jij copilot hebt ingezet (research, producties,

innovatie, onderzoek) de volgende toelichting:

- Over welk werk (research, productie, etc) gaat deze toelichting?
- Met welk doel heb je gebruik gemaakt van copilot?
- Welke inzichten hebben het gebruik opgeleverd?
- Hoe heb je gecontroleerd dat de inzichten betrouwbaar zijn?
- Voeg een screenshot van je gebruik toe (bijv. alleen van je eerste prompt).

Bronvermelding Gebruik copilot in bronnenlijst

Neem het gebruik van copilot op in je bronnenlijst volgens de APA-richtlijn. Voorbeeld: Open AI (2023) ChatGPT Large language model. Geraadpleegd op 1 februari 2024, van <https://openai.com/blog/chatgpt>

Bijlage: Gebruik van Copilot

Over welk werk gaat deze toelichting?

Probleemanalyse en onderzoeksvoorstel voor het thema *“Risico’s van berichtgeving door digital nomad-journalisten in autoritaire landen”*.

Met welk doel heb je gebruik gemaakt van Copilot?

Ik heb Copilot ingezet om:

- Het bestand te analyseren en de kernproblemen te identificeren.
- Thema’s en onderzoeksvragen te formuleren.
- Een compacte probleemanalyse op te stellen inclusief definitie van het probleem, mogelijke oplossingen en ontbrekende kennis.

Welke inzichten heeft het gebruik opgeleverd?

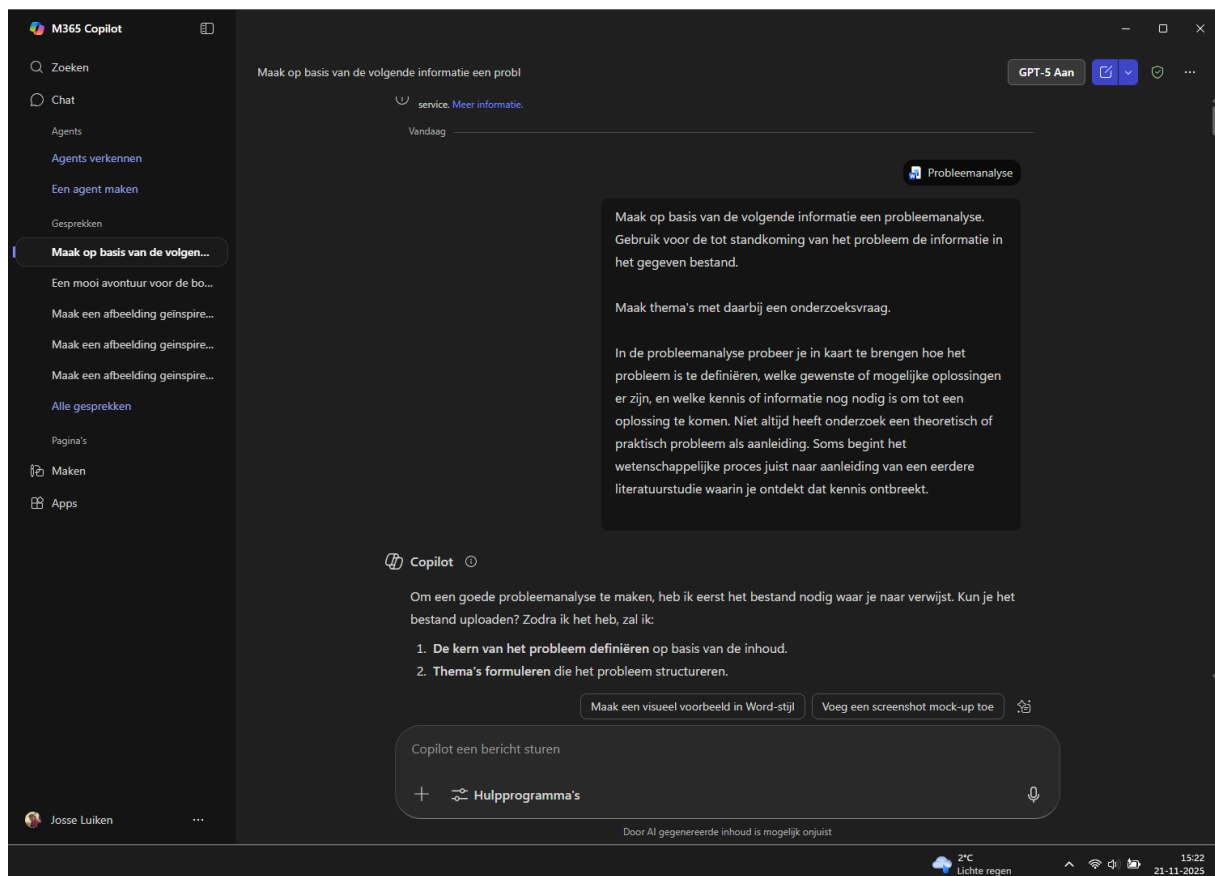
- Een helder begrippenkader voor het thema.
- Concrete deelvragen die aansluiten bij de hoofdvraag.
- Overzicht van theoretische en praktische uitdagingen (censuur, zelfcensuur, juridische risico’s).

- Suggesties voor oplossingen zoals veiligheidsprotocollen, technologische hulpmiddelen en internationale samenwerking.

Hoe heb je gecontroleerd dat de inzichten betrouwbaar zijn?

- Door de gegenereerde informatie te vergelijken met het originele document.
- Door APA-bronnen uit het bestand te behouden en te controleren.
- Door te toetsen of de voorgestelde onderzoeksvragen aansluiten bij de literatuur en probleemstelling.

Screenshot

Toelichting gebruik van Copilot

Over welk werk gaat deze toelichting?

Dit betreft het onderzoeksdeel van mijn portfolio, waarin ik een praktijkgericht onderzoek opzet naar de positie van digital nomad-journalisten in autoritaire landen.

Met welk doel heb je gebruik gemaakt van Copilot?

Ik heb Copilot ingezet om structuur en richting te geven aan mijn onderzoeksplan. Het doel was om een hoofdvraag en deelvragen te formuleren volgens de ABC-methode, deze SMART-proof te maken en praktische hulpmiddelen te ontwikkelen zoals een invulbare tabel.

Welke inzichten heeft het gebruik opgeleverd?

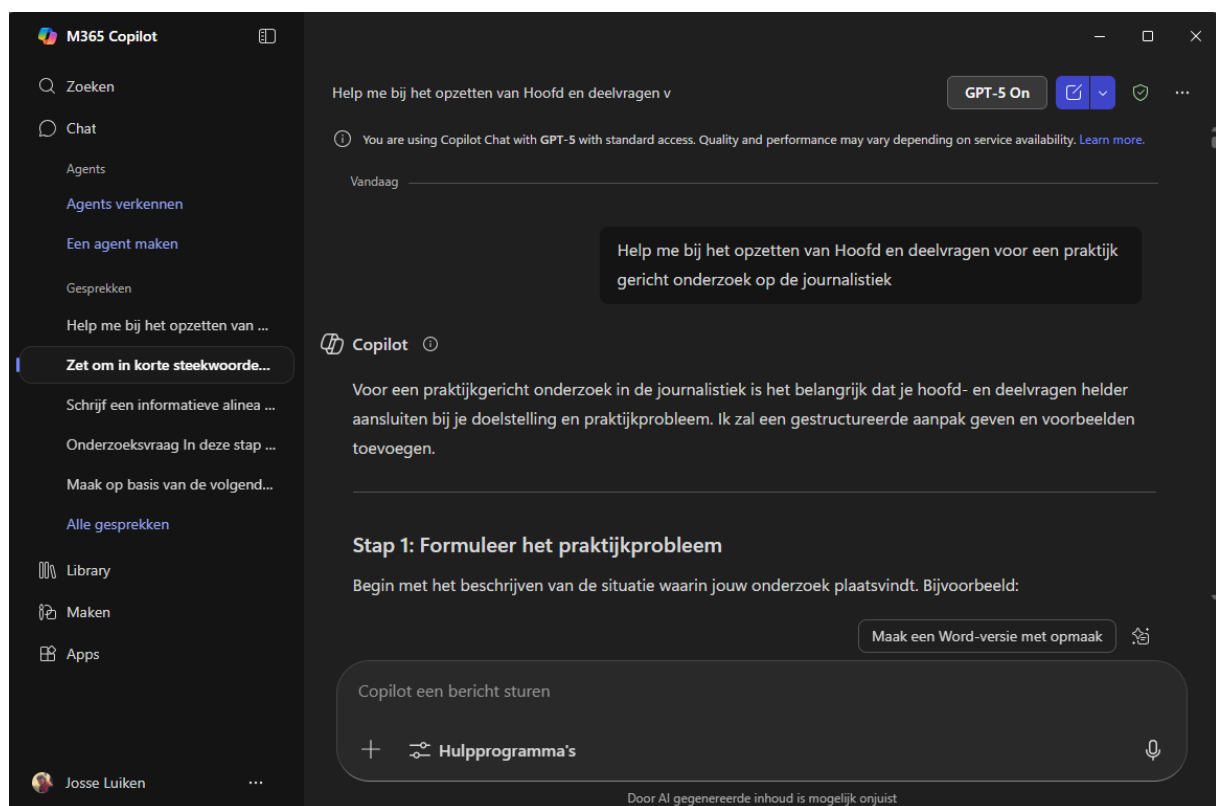
Het gebruik van Copilot leverde drie belangrijke inzichten op:

1. Hoe ik de ABC-methode concreet kan toepassen om een heldere hoofdvraag te formuleren.
2. Hoe SMART-criteria niet alleen theoretisch, maar ook praktisch te verantwoorden zijn per deelvraag.
3. Hoe digitale tools kunnen helpen bij het creëren van sjablonen en visuele structuren die mijn onderzoek overzichtelijk maken.

Hoe heb je gecontroleerd dat de inzichten betrouwbaar zijn?

Ik heb de gegenereerde voorbeelden en definities vergeleken met bestaande literatuur en richtlijnen uit de opleiding. Daarnaast heb ik de formuleringen herschreven in mijn eigen stijl en kritisch beoordeeld op relevantie.

Screenshot

Bron

Microsoft Copilot. (2025). *Interactieve ondersteuning bij het opstellen van SMART-deelvragen en onderzoeksstructuur*. Geraadpleegd op 30 november 2025, van <https://copilot.microsoft.com>

Praktische relevantie

Dit onderzoek is relevant voor:

- Freelance journalisten en redacteurs die overwegen nomadisch te werken.
- Mediaorganisaties die remote samenwerking willen faciliteren.
- Journalistieke opleidingen die inspelen op veranderende werkvormen.
- Beleidsmakers rond persvrijheid en arbeidsmobiliteit.

Intro tweede onderzoeksopzet

Onderzoeksvoorstel: Persvrijheid Rusland vs. Nederland

Samenvatting

Dit onderzoek richt zich op de verschillen in persvrijheid tussen Rusland en Nederland en de gevolgen hiervan voor correspondenten. Het doel is om inzicht te krijgen in hoe juridische kaders, sancties en praktische ervaringen de onafhankelijkheid en betrouwbaarheid van verslaggeving beïnvloeden. De focus ligt op correspondenten die vanuit Rusland verslag uitbrengen naar Nederland. Deze focus is relevant omdat Nederland in 2025 tot de hoogste regionen van de World Press Freedom Index behoort, terwijl Rusland juist in de onderste regionen is ingedeeld, wat uiteenlopende risico's en beperkingen voor journalistiek werk impliceert (Reporters Without Borders, 2025). Daarnaast signaleren de Verenigde Naties sinds 2024 een toename van strafzaken, veroordelingen en detenties van journalisten in Rusland, wat het werk van correspondenten daar rechtstreeks beïnvloedt (OHCHR, 2024).

Probleemstelling

Persvrijheid is een belangrijk fundament voor de journalistiek. Nederland staat internationaal bekend om een hoge mate van persvrijheid, bevestigd door de stijging naar de derde plaats op de RSF-index in 2025 en begeleid door waarschuwingen over toenemende bedreigingen en economische druk op redacties. Tegelijkertijd wordt Rusland gekenmerkt door juridische beperkingen, staatscontrole en censuur, waaronder wetgeving die het verspreiden van zogenoemde valse informatie over de strijdkrachten criminaliseert, en financiële maatregelen tegen als buitenlandse agent aangemerkte journalisten en media. Het is onduidelijk hoe deze verschillen de positie van correspondenten beïnvloeden, vooral wanneer zij zich niet strikt aan de Russische regels houden of wanneer hun accreditatie wordt ingezet als diplomatiek drukmiddel (RSF, 2025, NL Times, 2025, CPJ, 2025, OHCHR, 2024).

Onderzoeksvraag

Hoe **beïnvloeden** de **verschillen in persvrijheid tussen Rusland en Nederland** de positie en **verslaggeving van correspondenten**, in het bijzonder wanneer zij zich **niet aan de geldende regels houden**?

Deelvragen

- **Wat zijn de belangrijkste juridische en institutionele verschillen in persvrijheid tussen Rusland en Nederland?**

Te beantwoorden door > Literatuuronderzoek: Analyse van wetgeving, persvrijheidsindexen, rapporten van o.a. Reporters Without Borders, Freedom House, CPJ.

- **Welke sancties of consequenties bestaan er in beide landen wanneer correspondenten zich niet aan de journalistieke richtlijnen van het land houden?**

Te beantwoorden door > Literatuuronderzoek: Analyse van wetgeving, persvrijheidsindexen, rapporten van o.a. Reporters Without Borders, Freedom House, CPJ.

Hoe ervaren correspondenten die vanuit Rusland verslag doen naar Nederland deze beperkingen in de praktijk?

Te beantwoorden door > Casestudies: Voorbeelden van correspondenten die in Rusland actief waren en met sancties of beperkingen te maken kregen.

> Interviews: Gesprekken met correspondenten en redacties in Nederland om praktijkervaringen te verzamelen.

- **Welke impact hebben deze verschillen op de kwaliteit, betrouwbaarheid en veiligheid van internationale verslaggeving?**

Te beantwoorden door > Vergelijkende analyse: Systematisch naast elkaar zetten van Rusland en Nederland op basis van juridische kaders en persvrijheidsindexen.

Hypothese

Correspondenten die vanuit Rusland verslag uitbrengen naar Nederland ondervinden aanzienlijk meer risico's en beperkingen dan hun Nederlandse collega's, waardoor hun journalistieke onafhankelijkheid en de betrouwbaarheid van hun verslaggeving negatief worden beïnvloed.

Hoe wordt verwacht dat er een verschil is in persvrijheid?

Persvrijheid Rusland vs. Nederland (IV)

↓

Regels & sancties

↓

Praktische ervaringen correspondenten

↓

Verslaggeving naar Nederland (DV)

Verwachte resultaten

Rusland kent strengere juridische en praktische beperkingen dan Nederland.

Correspondenten in Rusland ervaren meer risico's, zoals intimidatie, arrestatie of uitzetting.

Deze omstandigheden leiden tot zelfcensuur en beïnvloeden de betrouwbaarheid van verslaggeving.

Nederlandse correspondenten werken in een context met meer waarborgen, wat hun onafhankelijkheid versterkt.

Onderzoeksvoorstel: Persvrijheid Rusland vs. Nederland

Toelichting op "beïnvloeden van de positie van correspondenten"

Met "beïnvloeden van de positie van correspondenten" wordt bedoeld hoe de omstandigheden, regels, wetten en beperkingen in een land de situatie, mogelijkheden, veiligheid en vrijheid van correspondenten (journalisten die verslag doen vanuit dat land) veranderen of bepalen.

Concreet gaat het erom hoe verschillen in persvrijheid en de handhaving daarvan in Rusland versus Nederland de professionele en persoonlijke positie van correspondenten beïnvloeden. Bijvoorbeeld:

Of correspondenten vrij kunnen werken zonder censuur of intimidatie.

Of ze risico lopen op sancties, arrestaties of uitzetting.

Hoe deze factoren hun onafhankelijkheid en de betrouwbaarheid van hun verslaggeving beïnvloeden.

Dus het gaat om de mate waarin de context in elk land de werkomstandigheden en de effectiviteit van correspondenten bepaalt.

Gestructureerd naar het startpunt van het onderzoek

Sjabloon voor Hoofdvraag en Deelvragen

Checklist voor deelvragen:

1. Wat wordt in de literatuur verstaan onder [kernbegrip]?
2. Welke factoren beïnvloeden [onderwerp] volgens bestaande onderzoeken?
3. Hoe ziet de huidige situatie in de praktijk eruit?
4. Hoe ervaren betrokkenen (doelgroep, experts) dit proces?
5. Welke overeenkomsten en verschillen zijn er tussen theorie en praktijk?
6. Welke verbeterpunten komen naar voren uit de analyse?

Risico's van berichtgeving door digital nomad journalisten door censuur in autoritaire landen

Wat is het effect op de betrouwbaarheid van de onlinenieuwsberichten door digital nomad journalisten die werken in autoritaire landen?

Of

Hoe beïnvloedt het werken in autoritaire landen (B) de betrouwbaarheid (C) van online nieuwsberichten (A) die zijn geschreven door digital nomad-journalisten?

A + B = C

Voor het formuleren van de hoofdvraag en opstellen van de deelvragen is de volgende formule gebruikt; **A + B = C**.

Hoofdvraag: Hoe staat A in relatie (C) tot B

A = werken in autoritaire landen

Welke strategieën hanteren digital nomad-journalisten om betrouwbaarheid te waarborgen?

Welke factoren beïnvloeden betrouwbaarheid volgens bestaande onderzoeken?

B = de onlinenieuwsberichten door digital nomad journalisten

Welke kenmerken van autoritaire landen beïnvloeden journalistieke vrijheid en berichtgeving?

Hoe ervaren betrokkenen (digital nomad-journalisten) dit proces?

C = het effect op betrouwbaarheid

Hoe wordt betrouwbaarheid van online nieuwsberichten gedefinieerd in de literatuur?

Deelvragen

Semi-structureerde interviews met digital nomad-journalisten

- **Beschrijving:** Voer 10–15 interviews over ervaringen met censuur, zelfcensuur en betrouwbaarheid van hun publicaties.
- **Methode:** *Thematische analyse* (bijv. NVivo).
- **Inspiratiebron:** Methoden voor Journalism Studies (Koetsenruijter & Van Hout).
- **APA:**
Koetsenruijter, W., & Van Hout, T. (2018). *Methoden voor journalism studies*. Boom uitgevers Amsterdam.
https://www.boom.nl/media/7/9789462363700_inkijkexemplaar.pdf [boom.nl]

Hoofdvraag

Aanleiding

Risico's van berichtgeving door digital nomad journalisten door censuur in autoritaire landen

Vraagmethode

A + B = C

Voor het formuleren van de hoofdvraag en opstellen van de deelvragen is de volgende formule gebruikt; **A + B = C**.

A staat voor het onderwerp wat wordt onderzocht,

B is de context waarin het onderwerp zich bevindt,

C gaat over het verband die tussen a en b.

Hoofdvra(a)g(en)

- 3) Wat is het effect op de betrouwbaarheid van de onlinenieuwsberichten door digital nomad journalisten die werken in autoritaire landen?

Of

- 4) Hoe beïnvloedt het werken in autoritaire landen (B) de betrouwbaarheid (C) van online nieuwsberichten die zijn geschreven door digital nomad-journalisten?

Deelvragen

A) Begrippen en context

- Hoe definiëren wetenschappelijke literatuur het begrip 'digital nomad-journalist' en welke verschillen bestaan er tussen hun werkwijze en die van traditionele journalisten?

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Er wordt gezocht naar	Door middel van een literatuur	Haalbaar met de al opgedane bronnen	Geef duiding aan de begrippen	Online

wetenschappelijke literatuur	onderzoek			
------------------------------	-----------	--	--	--

- Hoe wordt betrouwbaarheid van online nieuwsberichten omschreven

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Alleen onderzoek doen naar online berichtgeving	Door de definitie van betrouwbaarheid toe te passen	Online toegang tot documentatie en literatuur	Maakt concreet wat betrouwbaarheid is	Online

- Welke kenmerken van autoritaire regimes, zoals juridische beperkingen en internetcensuur, hebben volgens bestaande onderzoeken invloed op journalistieke vrijheid en berichtgeving?

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Autoritaire regimes afbakenen	Voorbeelden zoeken zoals juridische beperkingen of censuur	Door te zoeken naar bestaande informatie	Zorgt voor de koppeling naar sectie B) risico's	Online

B) Risico's

- Welke concrete risico's ervaren digital nomad-journalisten in autoritaire landen op het gebied van censuur, juridische vervolging en digitale surveillance?

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Begrippen die hierboven benoemd zijn maken de categorie	Door codering van ervaringen en onderzoeken met bestaande interviews	Door middel van online correspondentie	Praktische informatie op de praktijk oriëntatie	Mogelijk afhankelijk van tijd door actualiteit en politieke verschuivingen

- Welke strategieën passen digital nomad-journalisten toe om hun veiligheid en de betrouwbaarheid van hun berichtgeving te waarborgen in autoritaire landen?

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Gericht op strategieën	Door middel van een kwaliteitsanalyse en wetenschappelijke bronnen	Door de correspondentie als voorbeeld te nemen	Goede opstart voor de C) impact vraag.	Afhankelijk van de actualiteit en verschuivingen binnen het politieke spectrum

C) Impact

- Hoe beïnvloeden censuur en zelfcensuur de inhoud en betrouwbaarheid van online nieuwsberichten die door digital nomad-journalisten worden gerealiseerd?

Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Relevant	Tijdgebonden
Oriënterend op censuur	Door literatuuronderzoek	Door de hoeveelheid aan bronnen	Draagt bij aan de actualiteit omtrent digitalisering	Online

Social media posts en blogs van digital nomad-journalisten

- **Beschrijving:** Analyse van 100 posts/blogs waarin zij reflecteren op hun werk in autoritaire landen.
- **Methode:** *Narratieve analyse* om te zien hoe zij hun ervaringen framen.
- **Inspiratiebron:** Onderzoek naar nieuwswijsheid en beeldvorming.
- **APA:**
Netwerk Mediawijsheid. (2024). *DichterBijNieuws: Onderzoek nieuwswijsheid*. <https://netwerkmediawijsheid.nl/onderzoek/dichterbijnieuws-onderzoek-nieuwswijsheid/>

Casestudies van censuurincidenten

- **Beschrijving:** Analyse van specifieke gevallen van blokkades of vervolgingen in autoritaire landen, gekoppeld aan publicaties van digital nomad-journalisten.
- **Methode:** *Documentanalyse* van rapporten en nieuwsverslagen.
- **Inspiratiebron:** Journalistieke researchpraktijken en betrouwbaarheid.
- **APA:**
JournalismLab. (2017–heden). *Journalistieke research praktijken: Betrouwbaarheid en onmiddellijkheid*. <https://www.journalismlab.nl/onderzoek/journalistieke-research-praktijken-betrouwbaarheid-en-onmiddellijkheid/> [journalismlab.nl]

Herziende hoofd en deelvragen

Hoofdvraag

In welke mate beïnvloedt werken in het buitenland de betrouwbaarheid van journalistieke berichtgeving?

A is het onderwerp, journalistieke berichtgeving, B is de context, werken in het buitenland, C is het verband, de mate van invloed op betrouwbaarheid.

Welke invloed heeft werken in het buitenland op de inhoud en totstandkoming van journalistieke producties

A is het onderwerp, journalistieke producties, B is de context, werken in het buitenland, C is het verband, de invloed op inhoudelijke keuzes en productieproces.

Wordt journalistieke berichtgeving door journalisten die werken in het buitenland?

Wanneer journalisten werken in het buitenland, heeft dat invloed op de berichtgeving?

Is te beantwoorden met ja of nee.

Wordt journalistieke berichtgeving beïnvloed door berichtgeving vanuit het buitenland door journalisten?

Richting

Coaching

Hoe moet ik het buitenland afbakenen?

Moet de hoofdvraag gesloten zijn?

__Plan van aanpak schrijven omtrent;__ Hoe ga je de vragen beantwoorden > Zeg mama. Werk dat uit. Leg het voor aan de coach.

Hoofdvragen

Wanneer een **journalist** **werk in het buitenland**, heeft dat **invloed op de betrouwbaarheid** van de **berichtgeving**?

Is er invloed op het werk van journalist in het buitenland door censuur uit het (buiten)land?

Beïnvloedt werken in het buitenland de betrouwbaarheid van journalistieke berichtgeving?

- A) Journalist die werkt in het buitenland
 - Wat zijn de dingen waar je tegen aan loopt?
- B) Berichtgeving
 - Hoe zorg je er voor dat je kunt berichtgeven zoals de journalistieke normen van Nederland voorschrijven?
- C) Invloed op de ~~betrouwbaarheid~~ berichtgeving
 - Wanneer heeft het wel invloed
 - Wanneer heeft het geen invloed
 - Wanneer is de berichtgeving betrouwbaar?

Toepassing ABC methode

Doel van het onderzoek;

Er achter komen of het werk van journalisten die in het buitenland werken word beïnvloed door dat zij in het buitenland werken.

A, onderwerp: berichtgeving

Concrete kenmerken van A:

- Censuur
- Betrouwbaarheid
- Journalistieke kwaliteitsnormen van Nederland
- Invloed door buitenlandse methodes

Waarom deze kenmerken relevant zijn:

- Censuur kan zijn in de vorm van veiligheid voor de journalist
- Betrouwbaarheid kan beïnvloed worden doordat er geen directe controle is.
- De journalist werkt voor Nederlandse uitgever en dient zich te houden aan de journalistieke kwaliteitsnorm
- Is de berichtgeving nog steeds het zelfde als dat je het werk vanuit Nederland zou doen?

B, context: journalist werkt in het buitenland

- De werkomstandigheden
- Definieer buitenland/locatie
- Netwerk
- Contact met de Nederlandse redactie

Waarom deze kenmerken relevant zijn:

- Kan de journalist naar nederlandse normen werken?
- Heeft de locatie invloed op het werk van de journalist
- Wie zijn de bronnen waar de journalist mee werkt

- Op welke manier kan de journalist verantwoording afleggen?

C, verband: invloed van het buitenland

- Persveiligheid
- Open berichtgeving
- Politiek
-

Interviewopzet

Afgbakend per categorie en aangeduid waarom

Toetsing

In deze categorie wordt duidelijk wat de achtergrond is van de journalist. Dit zijn tevens introducerende vragen.

Categorie 1

In deze eerste categorie richten we ons op de journalistieke productie zelf, het eindresultaat dat de lezer ziet, en vooral op de plekken waar woordkeuze verschuift omdat de context duwt. We zoeken naar momenten waarop een correspondent merkt dat een term te scherp, te riskant of juist te verhullend wordt, en hoe die afweging vervolgens terug te lezen is in publicaties, in framing, in nuance, in wat wél gezegd kan worden en wat net buiten beeld blijft.

Categorie 2

In deze tweede categorie houden we het bewust compact: we brengen in kaart welke vormen van persveiligheidsdruk de correspondent ervaart, fysiek en digitaal, en hoe dat direct doorwerkt in dagelijkse routines en in momenten van zelfbeperking, zodat begrepen kan worden waarom woordkeuze en brongebruik in de productie verschuiven.

Categorie 3

In deze derde categorie draait het gesprek niet om wat er misgaat, maar om wat er wél kan, en vooral om hoe je dat organiseert. We zetten de ervaring van de correspondent om in handelingsperspectief: welke afspraken, beslisregels en routines helpen om als journalist te kunnen blijven functioneren binnen de beperkte omgeving met de Code van Bordeaux als referentiepunt om die keuzes te ordenen en uit te leggen.

Introducerende vragen

Kun je kort schetsen waar je werkte, wanneer, en hoe zou je jouw rol in die periode omschrijven?
Doorvraag, wat was voor jou het verschil met werken in een vrijere context.

Welke type producties maakte je vooral, nieuws, duiding, achtergrond, of een mix.
Doorvraag, maakte de vorm uit voor hoeveel ruimte je had in woordkeuze en bronvermelding

Welke afspraken had je vooraf met je redactie over veiligheid, bronbescherming en publicatie.
Doorvraag, veranderden die afspraken onderweg.

Kun je het moment beschrijven waarop je merkte dat de "normale" journalistieke werkwijze niet meer mogelijk was? Was dit een geleidelijke verschuiving of een plotselinge breuk (bijvoorbeeld na de invoering van specifieke censuurwetten)?

Categorie 1; Journalistieke producties en woordkeuze onder druk

Doel van dit blok is zichtbaar maken waar woordkeuze verschuift, waardoor dat gebeurt, en hoe je dat terugziet in de productie, in framing, nuance en in wat wel of net niet gezegd wordt.

- Als je terugkijkt naar je publicaties, welke zinnen zijn voor jou het bewijs dat je anders ging formuleren.
Doorvraag, kun je zo'n zin beschrijven zonder details die nu gevoelig zijn.
 - o Zijn er specifieke woorden (zoals 'oorlog', 'invasie' of 'aanval') die je in je publicaties bewust bent gaan vermijden of vervangen door zachtere termen?
- Kun je een concreet moment beschrijven waarop je merkte dat een woord ineens belemmering veroorzaakte en wat maakte het belemmerend.
Doorvraag, wat veranderde er daardoor in jouw producties
Doorvraag, veranderde daarin de verhouding tot de code van bordeaux?
- Welke woorden of termen voelde je als expliciet verboden, of als impliciet risicovol.
Doorvraag, hoe herken je dat risico?
 - Hoe balanceer je tussen het duidelijk benoemen van de situatie en het voorkomen van het label
- Kun je uitleggen hoe framing bij jou werkt als strategie, dus niet als truc, maar als manier om ruimte te houden om iets te kunnen publiceren.
- Hoe leg je aan je redactie, of aan je publiek, uit waarom je iets wél zegt en iets anders niet.
- Code van Bordeaux reflectie, hoe bewaak je het onderscheid tussen feitelijke informatie en commentaar of kritiek wanneer de context duwt.
- Code van Bordeaux en overschrijding, kun je een situatie beschrijven waarin jij, je redactie of je omgeving vond dat een norm onder druk kwam te staan of werd overschreden, en wat dat deed met de productie.

Categorie 2; persveiligheid

In de fysieke context van persveiligheid kan je in een vrijheidsbeperkte omgeving worden beïnvloed op de keuzes die je als journalist maakt. In de volgende vragen kijken we kort naar druk en veiligheid, en wat daarvan terug komt in je publicaties, met de Code van Bordeaux als referentie.

- Wat was het belangrijkste veiligheidsrisico dat jouw werk beïnvloedde, in één concreet voorbeeld.
Doorvraag, wat veranderde je toen meteen in je gedrag of planning.
Hoe ervaar ik dat als consument? (*t.a.v; code van bordeaux; feit v/s commentaar of bronbescherming?*)
- Welke vorm van druk weegt zwaarder op je dagelijkse beslissingen: de angst voor fysieke detentie/vervolging, of de administratieve druk (zoals de 'Foreign Agent' wetgeving en visumproblemen)?
Doorvraag; Wat is er daardoor anders aan jouw productie ten opzichte van een collega op de thuisredactie over hetzelfde onderwerp?
- Welke concrete keuze in formulering, broncontact of publicatie kwam direct voort uit dat risico.
Doorvraag, was dit een persoonlijke keuze of een redactionele afspraak.
Doorvraag, Op welke manier heb je de beperking verhuld voor de consument, bijvoorbeeld door toon, volgorde of disclaimer?
- Hoe verandert de angst bij bronnen jouw werkwijze? Ben je terughoudender geworden in *wie* je benadert, uit angst om *hen* in gevaar te brengen, en leidt dit tot minder diverse stemmen in je verhaal?
Doorvraag, Hoe weeg je artikelen over bronbescherming tegen de plicht tot transparantie in de tekst?
- Betrap je jezelf wel eens op een vorm van 'automatische' zelfcensuur, waarbij je risico's al vermijdt nog vóóordat je begint met schrijven of filmen?
Doorvraag, Welke zichtbare sporen laat dat achter in je stuk, bijv. minder scherpe termen, meer indirecte citaten?

Categorie 3; Mogelijkheden, beperkingen en advies

In deze categorie gaan we kijken naar het handelingsperspectief. Als referentiepunt kan hier de code van bordeaux als voorbeeld genomen worden. We willen vooral kijken naar de afspraken, beslismomenten en routines die gebruikt zijn om het werk in een beperkte journalistieke omgeving toch werkbaar te maken.

- Wat kan je volgens jou wél schrijven, zelfs onder druk, en welke randvoorwaarden moet je dan organiseren.
Doorvraag, Welke Bordeaux-regel legitimeert dat je dit zo wél publiceert.
Doorvraag, Welke redactionele afspraken, welke technische of veiligheidsroutines en welke taalkeuzes maken dit mogelijk.
- De Code van Bordeaux schrijft waarheidsvinding voor (art. 2), maar ook het voorkomen van schade. Hoe maak je de afweging wanneer het vertellen van de waarheid direct gevaar oplevert voor een anonieme bron?
Doorvraag, Hoe maak je die begrenzing zichtbaar of juist onzichtbaar in het stuk.
- Wanneer besluit je dat een bron anoniem moet blijven, en hoe regel je dat praktisch.
Doorvraag, welke reden weegt het zwaarst, veiligheid bron, veiligheid journalist, juridisch risico, toegang, of combinatie.
Doorvraag, Is deze beperking voor de consument verborgen gehouden in de producties?
- Wat doet bronanonimiteit met verificatie, en welke oplossingen of routines gebruik je dan.
Doorvraag, hoe leg je die beperking uit aan je redactie of aan je publiek zonder je bron bloot te leggen.
- Wanneer fysieke toegang tot een locatie onmogelijk is door restricties of blokkades, welke methoden of routines gebruik je dan om informatie toch te verifiëren (bijv. OSINT, Telegram, lokale fixers)?
Doorvraag, Hoe laat je die beperking merken of verberg je die in de productie.
- Welke concrete afspraken met de redactie helpen jou om te blijven functioneren? Zijn er bijvoorbeeld "go/no-go" regels over welke termen te riskant zijn, of wie de eindverantwoordelijkheid draagt voor een publicatie?
Doorvraag, Wat is anders aan jouw stuk versus dat van een thuisredactie-collega over hetzelfde onderwerp.
- Code van Bordeaux en overschrijding, kun je een voorbeeld beschrijven waarin een norm onder druk kwam te staan of werd overschreden, en wat er daarna gebeurde in het proces, bijvoorbeeld bijstelling, correctie, aangescherpte afspraken.
Doorvraag, wat was achteraf de les, en welke werkroutine zou dit kunnen voorkomen.
- Als je één concrete verbeterafpraak aan een redactie mag adviseren rondom woordkeuze, bronbescherming en verantwoording, wat is dan jouw belangrijkste punt.
Doorvraag, hoe zou je dat implementeren, wie doet wat, en wanneer.

Afronding

Hierbij gaan we inzoomen op de verbetering en adviezen voor toekomstige redacties en ter verbetering van de journalistieke werkwijze.

- Welke "overlevingsstrategie" of beslisregel zou je meegeven aan een collega die nu naar een persvrijheidsbeperkt gebied vertrekt?
- Als je één concrete verbeterafpraak aan een redactie mag adviseren rondom dit thema, wat is dan jouw belangrijkste punt.
Doorvraag, hoe zou je dat implementeren, wie doet wat, en wanneer.
- Als je terugkijkt, welke ondersteuning van de redactie in Nederland had je werk veiliger óf inhoudelijk sterker kunnen maken op momenten dat de druk hoog was?
Doorvraag, Hoe vertaal je dit naar een vaste werkinstructie.
- De Code van Bordeaux gaat uit van maximale vrijheid. Welke 'beslisregel' hanteer jij zelf als die code botst met de harde wetgeving van een land met beperking van persvrijheid?
- Hoe zie je de rol van de Nederlandse correspondent in dit gebied over vijf jaar?
- Welke kleine verandering in jouw eigen werkwijze zou het grootste verschil maken voor kwaliteit én veiligheid
- Is er iets dat je wel belangrijk vindt, maar dat ik nog niet heb gevraagd.

Interview verder uitgewerkt

Interview: Journalistiek onder Druk

Toetsing & Introductie

Kun je kort schetsen waar je werkte, wanneer, en hoe zou je jouw rol in die periode omschrijven?

- *Doorvraag: Wat was voor jou het verschil met werken in een vrijere context?*

Welke type producties maakte je vooral: nieuws, duiding, achtergrond, of een mix?

- *Maakte de vorm uit voor hoeveel ruimte je had in woordkeuze en bronvermelding?*

Welke afspraken had je vooraf met je redactie over veiligheid, bronbescherming en publicatie?

- *Doorvraag: Veranderden die afspraken onderweg?*

Kun je het moment beschrijven waarop je merkte dat de "normale" journalistieke werkwijze niet meer mogelijk was?

- *Doorvraag: Was dit een geleidelijke verschuiving of een plotselinge breuk (bijv. na specifieke wetten)?*

Categorie 1: Woordkeuze & Framing

Doel van dit blok is zichtbaar maken waar woordkeuze verschuift, waardoor dat gebeurt, en hoe je dat terugziet in de productie, in framing, nuance en in wat wel of net niet gezegd wordt.

Als je terugkijkt naar je publicaties, welke zinnen zijn voor jou het bewijs dat je anders ging formuleren?

- *Doorvraag: Kun je zo'n zin beschrijven zonder details die nu gevoelig zijn?*

Zijn er specifieke woorden (zoals 'oorlog', 'invasie' of 'aanval') die je in je publicaties bewust bent gaan vermijden of vervangen door zachtere termen?

Kun je een concreet moment beschrijven waarop je merkte dat een woord ineens belemmering veroorzaakte en wat maakte het belemmerend?

- *Doorvraag: Wat veranderde er daardoor in jouw producties en in de verhouding tot de Code van Bordeaux?*

Welke woorden of termen voelde je als expliciet verboden, of als impliciet risicovol?

- *Doorvraag: Hoe herken je dat risico en hoe balanceer je tussen benoemen en labelen?*

Kun je uitleggen hoe framing bij jou werkt als strategie (om ruimte te houden om iets te kunnen publiceren)?

Hoe leg je aan je redactie, of aan je publiek, uit waarom je iets wél zegt en iets anders niet?

Reflectie Code van Bordeaux: Hoe bewaak je het onderscheid tussen feitelijke informatie en commentaar wanneer de context duwt?

Kun je een situatie beschrijven waarin jij of je redactie vond dat een norm onder druk kwam te staan of werd overschreden? Wat deed dat met de productie?

Categorie 2: Veiligheid & Druk

In de fysieke context van persveiligheid kan je in een vrijheidsbeperkte omgeving worden beïnvloed op de keuzes die je als journalist maakt. In de volgende vragen kijken we kort naar druk en veiligheid, en wat daarvan terug komt in je publicaties, met de Code van Bordeaux als referentie.

Wat was het belangrijkste veiligheidsrisico dat jouw werk beïnvloedde? (Graag één concreet voorbeeld)

Doorvraag: Wat veranderde je toen meteen in je gedrag of planning?

Hoe ervaar ik dat als consument? (Bijv. t.a.v. feit vs. commentaar of bronbescherming)

Welke vorm van druk weegt zwaarder: de angst voor fysieke detentie of de administratieve druk (zoals 'Foreign Agent' wetgeving)?

- *Doorvraag: Wat is daardoor anders aan jouw productie t.o.v. een collega op de thuisredactie?*

Welke concrete keuze in formulering, broncontact of publicatie kwam direct voort uit dat risico?

- *Doorvraag: Was dit persoonlijk of een redactionele afspraak? En hoe is dit verhuld voor de consument?*

Hoe verandert de angst bij bronnen jouw werkwijze (terughoudendheid in benaderen, diversiteit)?

- *Doorvraag: Hoe weeg je bronbescherming tegen de plicht tot transparantie?*

Betrap je jezelf weleens op een vorm van 'automatische' zelfcensuur, waarbij je risico's al vermijdt nog vóórdat je begint met schrijven?

- *Doorvraag: Welke zichtbare sporen laat dat achter in je stuk?*

Categorie 3: Mogelijkheden & Advies

In deze categorie gaan we kijken naar het handelingsperspectief. Als referentiepunt kan hier de code van bordeaux als voorbeeld genomen worden. We willen vooral kijken naar de afspraken, beslismomenten en routines die gebruikt zijn om het werk in een beperkte journalistieke omgeving toch werkbaar te maken.

Wat kun je volgens jou wél schrijven onder druk, en welke randvoorwaarden moet je dan organiseren?

Doorvraag: Welke Bordeauxregel legitimeert dat je dit zo wél publiceert? Welke routines maken dit mogelijk?

De Code van Bordeaux schrijft waarheidsvinding én schadebeperking voor. Hoe maak je de afweging wanneer de waarheid gevaar oplevert voor een bron?

- *Doorvraag: Hoe maak je die begrenzing zichtbaar of onzichtbaar in het stuk?*

Wanneer besluit je dat een bron anoniem moet blijven, en hoe regel je dat praktisch?

- *Doorvraag: Welke reden weegt het zwaarst (veiligheid, juridisch, toegang)? Is dit verborgen voor de consument?*

Wat doet bronanonimiteit met verificatie, en welke oplossingen of routines gebruik je dan?

- *Doorvraag: Hoe leg je die beperking uit aan je redactie of publiek zonder de bron bloot te leggen?*

Wanneer fysieke toegang onmogelijk is, welke methoden (OSINT, fixers) gebruik je dan om te verifiëren?

- *Doorvraag: Hoe laat je die beperking merken (of verberg je die) in de productie?*

Welke concrete afspraken met de redactie (bijv. "go/no-go" regels) helpen jou om te blijven functioneren?

- *Doorvraag: Wat is anders aan jouw stuk versus dat van een thuisredactiecollega?*

Kun je een voorbeeld beschrijven waarbij een norm onder druk kwam, en wat er daarna gebeurde in het proces (bijstelling, correctie)?

- *Doorvraag: Wat was de les en welke werkroutine zou dit kunnen voorkomen?*

Als je één concrete verbeterafpraak aan een redactie mag adviseren over woordkeuze of veiligheid, wat zou dat dan zijn?

- *Doorvraag: Hoe zou je dat implementeren, en wie moet daar wat voor doen?*

Afronding

Welke 'overlevingsstrategie' of beslisregel zou je meegeven aan een collega die nu naar een gebied vertrekt waar de persvrijheid onder druk staat?

Als je één concrete verbeterafpraak aan een redactie mag adviseren rondom dit thema, wat is dan jouw belangrijkste punt?

- *Doorvraag: Hoe zou je dat implementeren, wie doet wat, en wanneer?*

Welke ondersteuning van de redactie in Nederland had je werk veiliger óf inhoudelijk sterker kunnen maken op momenten dat de druk hoog was?

- *Doorvraag: Hoe vertaal je dit naar een vaste werkinstructie?*

De Code van Bordeaux gaat uit van maximale vrijheid. Welke 'beslisregel' hanteer jij zelf als die code botst met de harde wetgeving?

Hoe zie je de rol van de Nederlandse correspondent in dit gebied over vijf jaar?

Welke kleine verandering in jouw eigen werkwijze zou het grootste verschil maken voor kwaliteit én veiligheid?

Is er iets dat je wel belangrijk vindt, maar dat ik nog niet heb gevraagd?